

Verkenningrapport Transitie IJsselmeer Vereniging.

Ter bespreking op de Opheffing/Transitie ALV maart 2025

- 1) Aanleiding
- 2) Zorg voor Natuur in het IJsselmeer. Stand van zaken 2024
- 3) Waarom is de insteek Rechten van de Natuur nu een vruchtbare weg?
- 4) Speciale rechtsbescherming op basis van de erkenning van de Intrinsieke waarde.
- 5) Verkenning samenwerken met De Stichting Rechten van de Natuur.
- 6) Verkenning van bestuursmodellen modellen hoe de Stichting Rechten voor het IJsselmeergebied zou kunnen werken.
- 7) Waartoe transitie? Of, welke doelen zouden we in 2035 gerealiseerd willen zien?
- 8) Voor- en nadelen van bestuursmodellen

1) Aanleiding

De ALV heeft gevraagd de opties voor een transitie die een upgrade zou moeten zijn van de huidige constructie en context waarin de IJsselmeervereniging verkeert: Het gaat met name om het zoeken naar een jongere achterban, optimaal gebruik maken van beschikbare fondsen/subsidies om taken zoals website, media voor communicatie en mobilisatie professioneler vorm te geven.

De vraag is hoe je de waarde die de vereniging na 52 jaar nog heeft, kunt overdragen. Waarde in ruime zin, dus niet alleen maar sec opheffen en de overgebleven financiën aan een ‘vergelijkbaar’ goed doel overdragen. Inhoudelijk gaat het over de unieke positie en rol die de vereniging in de 52 jaar van haar bestaan heeft vervuld als actiegerichte, kritische stem van de bevolking. Gericht op de kwaliteit en het welzijn van het gehele gebied, onafhankelijk en niet vanuit een deelbelang. Directe democratie vanuit de basis.

Ons voorstel is om aan te sluiten bij de Stichting Rechten van de Natuur die betere bescherming nastreeft voor de natuur, waaronder ook rivieren, wateren en kustwateren, door deze een status als rechtspersoon te geven vanuit de Grondwet. Er ligt een voorstel voor een initiatiefwet in Den Haag. Zie hieronder voor de toelichting.

2) Zorg voor Natuur in het IJsselmeer. Stand van zaken 2024

Na decennia van verwaarlozing en achteruitgang is er rond de eeuwwisseling meer besef gekomen over de slechte stand van de natuur in het IJsselmeergebied en is er geleidelijk aan gewerkt aan verbeterprojecten. Beeldbepalend was het breed opgezette ANT onderzoek uit 2009-2013, waarin geconstateerd werd dat van vogels en vissen nog maar 30% aanwezig was vergeleken met enkele decennia eerder. De oorzaak van de daling bleek naast het gebrek aan natuurlijke brede oeverzones ook de geslaagde waterzuivering te zijn! Schoon water blijkt niet altijd goed ecologisch water te zijn. Dus waterkwaliteit is zeker voor het IJsselmeer een belangrijk aspect van natuurbeleid.

Deze conclusies hebben niet onmiddellijk tot een gedecideerd actieplan geleid, want het onderwerp natuur was inmiddels gedecentraliseerd naar de provincies en daar was geen

grote betrokkenheid bij het IJsselmeer. Dat werd en wordt daar toch nog vooral beschouwd als rijkstaak.

Het Rijk kwam dan ook met aktievoorstellen voor verbetering van oeverzones in het Project Aanpak Grote Wateren. Daarvoor zijn voor een aantal kustzones plannen gemaakt, maar er is nog maar zeer weinig van uitgevoerd. Een integrale aanpak voor de verbetering van het natuurlijke milieu voor vissen en vogels, bijvoorbeeld in de vorm van een onderwaterlandschapsplan is er tot nu toe niet gekomen. Ook is geen gevolg gegeven aan de oproep uit Europa om de komen tot een “Natuurwinstplan”. Zo werden ook bij de grote dijkversterkingsoperaties voor de Markermeerdijken en de Houtribdijk maar zeer spaarzaam of geen natuurverbeteringsmaatregelen genomen.

Wel is er veel onderzoek verricht. Soms leidde dat tot een samenhangende rapportage, zoals in de Natuurthermometer voor het Markermeer, maar voor het IJsselmeer en de Randmeren weer niet. Ook de relatie onderzoek-beleidsvoorbereiding kan wellicht beter. Er ontbreekt een structurele link tussen onderzoeksresultaten en beleidsvoornemens. Er staat al met al wel veel op papier, maar de achteruitgang van de natuur blijft groot en de herstelresultaten blijven matig. Het helpt ook niet mee dat in Europees verband geen herstel doelstellingen zijn geformuleerd, maar alleen instandhoudingsdoelstellingen. Dus dat er wel een inspanningsverplichting, maar in feite geen resultaatsverplichting is vastgelegd.

Opvallend is dat naast het toch wel trage tempo bij de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) twee door particuliere organisaties getrokken verbeteringsprojecten inmiddels gereed zijn en soms al voor de eerste fase geëvalueerd. Het gaat om de Markerwadden en om de Visrivier in de Afsluitdijk. Dat neemt dan weer niet weg dat in het IJsselmeergebied nog veel te weinig gedaan is om de binnenkomende vis ook echt te ontvangen met paai en opgroeiplaatsen voor vis.

Duidelijk is dat er het nodige aan onderzoek en ontwikkeling gebeurt, maar dat een krachtige natuurgericht autoriteit ontbreekt om het herstel goed te organiseren en het tempo er in te houden. Er zijn (te) veel kapiteins op het schip. Toch is er laatste 10 Jaar organisatorisch wel het nodige veranderd. In 2018 werd door een groot aantal partijen uit overheid en maatschappij de “Agenda IJsselmeergebied 2050” ondertekend. Geen plan nog, maar een opsomming van problemen en mogelijkheden en een vaag voorstel die aan te pakken. Deze ideeën werden neergelegd bij een nieuw gevormd Bestuurlijk Platform IJsselmeer. Daaronder werd een proces van communicatie en overleg georganiseerd via het (ambtelijke) Platform IJsselmeer. Overlegd werd er daarna veel, maar opgepakt en besloten weinig. In ieder geval niet voor Natuur. Dit stond, als kerntaak gek genoeg zelden op de agenda. In 2024 werd deze structuur herijkt. Er gaat worden gestreefd naar meer overleg over belangrijke onderwerpen en projecten en de “ambtelijke” ondersteuning is versterkt. Er zijn instrumenten aangereikt om tot een goede afweging voor lastige kwesties te komen. Zij het dat geen besluiten (kunnen) vallen, maar alleen adviezen kunnen worden gegeven. De maatschappelijke partners tekenden dit keer niet mee en staan in feite op behoorlijke afstand van het bestuurlijke circuit evenals de bevolking van het IJsselmeergebied. Natuur staat nu wel op de agenda, maar over het waartoe en hoe moeten de lijnen nog worden opgezet. Mooi moment dus om te zien of een stichting Rechten van de Natuur hier een actieve en noodzakelijke rol kan spelen.

Een op te richten Stichting zou dus niet alleen een waakhond moeten zijn, als opvolger van de IJsselmeervereniging, maar ook een krachtige motor voor een samenhangende en effectieve aanpak van het natuurherstel in het IJsselmeergebied. Dat vergt dan wel voldoende draagvlak in het groene veld, goede bemensing en voldoende middelen.

Een relevante vraag is nog of naast natuur ook (bescherming van) het landschap onderdeel van het takenpakket zou moeten uitmaken. Als het gaat om de “erfenis” van de IJsselmeervereniging is dat zeker het geval. Maar ook inhoudelijk is er veel voor te zeggen en is dat ook bij buitenlandse voorbeelden het geval. Evenals bij Natuurmonumenten en de provinciale Landschappen. Het zal waarschijnlijk ook aanzienlijk bijdragen aan draagvlak voor acties vanuit het gebied. Want de bevolking voelt in doorsnee meer emotie bij het landschap dan bij de natuur. Vanuit ons perspectief is het landschap in het IJsselmeergebied onlosmakelijk verbonden met de kwaliteit van het water- en land-ecosysteem van het IJsselmeer gebied.

3) Waarom is de insteek Rechten van de Natuur nu een vruchtbare weg?

Observaties 2023:

De formele hoofdrolspelers zoals in het Platform IJsselmeergebied (= 4 Ministeries, 6 Provincies, 6 Waterschappen en Belangen & Maatschappelijke organisaties) en Coalitie Blauwe Hart (= Het Flevo-landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland). hebben verschillende initiatieven waar de IJsselmeervereniging voor streed op hun agenda gezet. Zoals zachte van land-waterovergangen en participatie bijeenkomsten zo als ook door Ongezouten, en het instellen van een IJ-team dat speciale onderzoeksteams begeleidt met belangstellende jongeren of belanghebbenden. Ook de IJV zet zelf onderzoeksvragen uit bij studenten van opleidingen bij de universiteiten en hogescholen in Wageningen, Amsterdam, Leeuwarden en Utrecht.

Conclusie: Het Blauwe Hart is een platform van terreinbeheerders en belangen groepen, binnen deze coalitie kunnen zij moeilijk rechten van de natuur voor de rechter brengen . We zoeken een nieuwe identiteit die aanvullend werkt op de beschermingsinitiatieven van (semi)overheden en organisaties verzameld in de coalitie Blauwe Hart.

Nodig is daarom:

- een nieuwe niche waar wij de kernwaarden van de IJV opnieuw gaan vormgeven: **bescherming en herstel** van het IJsselmeer gebied via de juridische en politieke/media wegen.
- via de weg van **directe democratie** als spreekbuis richting beleid en wetgeving richting Den Haag.
- **Onafhankelijk** van en langs de uitvoerende organisaties.

Is dat een ander verhaal dan de lokale discussie over lokale projectplannen en lokale bezwaren?

De lokale spanningen tussen projectontwikkelaars, RES locaties en burgers zijn volgens ons symptomen van een dieper liggende weeffout. In tegenstelling tot Natuurmonumenten

die gronden beheert en opkoopt heeft het IJsselmeergebied geen eigenaar. Het behoort tot het algemene belang. Net als de brinken in boeren gemeenschappen zijn die er voor gezamenlijk gebruik. Dat kan werken voor kleine gemeenschappen, maar bij de grote schaal van het IJsselmeergebied resulteert dit in een Babylonische overleg cultuur. Er wordt veel informatie verzameld en gedeeld, maar er worden daarmee geen besluiten voor het beheer genomen. Dit is geen solide basis voor een beleid en uitvoering van natuurherstel. Wat hier en daar op een kleinere schaal via het waterschap aan ecologisch herstel mogelijk is (Bijvoorbeeld Oude IJssel, en Vecht) blijkt niet te werken met zes provincies, 35 gemeenten en 6 autonome waterschappen.

Een recente Maatregel van bestuur onder de Omgevingswet, heeft wel de beheerder van Natura 2000 gebieden aangewezen : art 3.6.3 dit is voorbehouden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het beheerplan voor een Natura 2000-gebied dat geheel of gedeeltelijk wordt beheerd door een van Onze andere Ministers dan Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit of dat eigendom is van de Staat der Nederlanden, wordt in afwijking van artikel 3.8, derde lid, voor dat gebied of dat gedeelte vastgesteld door Onze Minister bij wie op grond van artikel 2.19, vijfde lid, onder b, de taak berust om zorg te dragen voor het nemen van maatregelen voor Natura 2000-gebieden.

Conclusie: In Den Haag zetelt de natuurbeheerder van het IJsselmeergebied. Dit betekent dat ook de ambitie voor het natuurbeheer onder het departement van LNV valt. Het is nog onduidelijk wat het nieuwe kabinet gaat doen.

De duurzame oplossing voor een constructief kritische stem is een niet aan politiek gebonden maar een onafhankelijke stem voor bescherming en herstel tot robuuste ecosystemen in het IJsselmeergebied, inclusief de ecosystemen in het omringende landschap

Het toetsingscriterium is het op peil brengen van de eigen veerkracht van de ecologische systemen in het IJsselmeergebied in relatie tot de input van omringende landschap met het bredere stroomgebied, landbouwgronden, dorpen en industriële emissies/deposities.

4) Speciale rechtsbescherming via de erkenning van de Intrinsieke waarde.

Ons wetstelsel regelt hoe mensen met elkaar moeten omgaan. Mens-dier relaties waren niet in de wet vastgelegd tot de Dierenbescherming (1864) er in slaagde in 1910 de trekhondenwet aangenomen te krijgen. De intrinsieke waarde van dieren werd al genoemd in de Wet op de dierproeven (1977), de Flora- en faunawet (2002) en is opgenomen in de Wet dieren (2013). In de Wet natuurbescherming die vanaf 2017 van kracht was, wordt gesproken over de **intrinsieke waarde van de natuur**. Zelfs in de nieuwe Omgevingswet, wordt in Art 1.3.a de Intrinsieke waarde benoemd als uitgangspunt.

*Maatschappelijke doelen van de Omgevingswet wet: 1.3.a bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, **ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur.**(=recente toevoeging)*

Intrinsieke waarde staat tegenover instrumentele waarde.

Instrumentele waarde is waarde die een natuurgebied heeft voor de mens. In die zin is een bos een productie instrument om houten meubels te maken voor mensen. Het bos dient de mens. De intrinsieke waarde van een bos, is de waarde van zijn rol in het ecosysteem, zonder dat de mens daar direct munt uit slaat. Het bos was er al voordat de mensen er waren. Het bos was en is een radertje in het ecologisch systeem. Dat systeem bezit veel kringlopen en gebruikt de variatie in groei, bloei en voortplanting om externe krachten te weerstaan. Als de ecologische (sub)systemen van de IJsseldelta veerkrachtig in balans zijn, zijn niet alleen de flora en fauna gezond, maar ook indirect de gebruikers/bewoners van die wateren gezonder en robuuster

Vanuit dit perspectief zijn de meeste initiatiefnemers die iets in het IJsselmeergebied willen plaatsen, omdat ze daar aan verdienen, instrumentele gebruikers van de aanwezige natuur. De benodigde argumenten om een vergunning te krijgen verwijzen naar een mensen-doel zoals zand om huizen te bouwen. Voorgenomen vergunningen kunnen alleen aangevochten op grond van procedure fouten. Maar niet inhoudelijk. Dat wordt een **Ja-mits beoordeling** genoemd: Men is vrij om alles te doen, mits je binnen de wet en procedures werkt. De bezwaarmaker moet aantonen dat de procedures niet juist zijn doorlopen. Het inhoudelijke risico op significante schade aan de natuur is vaak niet aan de orde. En als het aan de orde wordt gesteld is, het niet helemaal helder wanneer van “significant” gesproken kan worden. De Milieu Effect Rapportage is ook vaak voor een beperkt gebied opgesteld. En cumulatieve effecten over de tijd worden niet meegenomen.

Bij de erkenning van de natuur op basis van haar intrinsieke waarde geldt een **nee-tenzij beoordeling**: Je mag in Natura 2000 gebieden geen eilanden bouwen, tenzij de initiatiefnemer zwaarwegende inhoudelijke argumenten heeft. Alternatieven (locaties, technologieën, innovaties), spelen dan een belangrijke rol in de afweging met betrekking tot ontheffingen. De rollen zijn omgedraaid: de initiatiefnemer moet bewijzen dat zijn plan beter is voor het ecosysteem (geen schade aan het ecosysteem geeft, herstel bevordert) dan alternatieve opties buiten Natura 2000 gebieden (bijvoorbeeld zonnepanelen op daken in bebouwde omgeving).

Conclusie: Jarenlang heeft de vereniging geprocedeerd bij de Raad van Staten waar wij en andere natuurorganisaties bot vingen, omdat de Raad toetst op procedurele correctheid. Dus **Ja mits** alle regels voor het verzamelen van ecologisch effecten correct verzameld zijn. **Nee, tenzij** maakt het mogelijk om op de inhoud van die effecten ons gelijk te halen. Nee is: **Nee** geen achteruitgang van natuur gebieden **tenzij** de initiatiefnemer inhoudelijk en steekhoudend kan verdedigen voor de rechter dat bijvoorbeeld zandwinning nergens anders kan worden gewonnen dan in dat natuurgebied. De Stichting Rechten van het IJsselmeer krijgt dan de rol van een advocaat die namens zijn client *IJsselmeergebied* het belang en herstel van de intrinsieke waarde/ecosysteem eist .

5) Samenwerken met De Stichting Rechten van de Natuur

De stichting Rechten van de Natuur wil samenwerken met organisaties die zich inzetten om de natuurlijke veerkracht van biologische ecosystemen, ter land, ter water en ter zee.

Hun eigen missie luidt: De stichting pleit voor de erkenning en de implementatie van Rechten van de Natuur. Wij bevorderen een wereldbeeld dat de intrinsieke waarde van de Aarde respecteert en beschermt.

Zelf heeft de directeur Jessica den Outer veel ervaring met water: zie de initiatieven Maasen van de Wet, Ambassade van Noordzee en de Waddenzee. **Zij wil graag dat wij mee gaan doen als zijnde een vergelijkbaar groot water.**

Strategie van Stichting Rechten van de Natuur

1) **Mobilisatie** van lokale kennis, draagvlak creëren .

Succesvolle initiatieven om de rechten van wateren in de (Grond)wet te krijgen in Spanje en andere landen buiten Europa, werd mogelijk door veel mensen te mobiliseren via petitie en infocampagnes.

2) **Infokloof dichten** via opzetten van een *kennis en actie platform*.

3) **Juridisch ondersteuning** : formulering van de doelen in de nieuwe statuten. Dat is belangrijk als we samen subsidie willen binnenhalen.

Voorlopige conclusie:

1) We zijn welkom als samenwerkende partij bij Stichting Rechten van de Natuur. We doen het dan niet meer alleen.

2) De rechten van het IJsselmeergebied, is een goed verhaal voor de leden, de toekomstige donateurs, samen met een bevlogen groep academische juristen, en voor de contacten naar jongeren.

3) Onze statuten hoeven minimaal aangepast te worden. Verwachte aanpassingen:

Artikel 2 Statuten Rechten van het IJsselmeer (aanvulling in groen)

i) De Stichting Rechten van de IJsselmeer gaat uit van de algemene rechten van de natuur die het volgende inhouden: het recht van ecosystemen om te bestaan en te evolueren.

Daartoe behartigt zij het belang van de intrinsiek waarde van het IJsselmeer gebied. En stelt zich ten doel het behoud en rond IJsselmeergebied in de ruimste zin, zodat dit gebied zijn waarde behoudt voor wat betreft onder meer het landschap, de natuur, het milieu, de cultuur-historie, de waterhuishouding en de recreatie. Onder het IJsselmeergebied is begrepen het IJsselmeer, IJmeer, Markermeer, Gouwzee en de Randmeren en ruime omgeving daarvan.

ii. de Stichting voert feitelijke werkzaamheden uit, die de doeleindenomschrijving dienen zoals, maar niet gelimiteerd, tracht op te treden namens het IJsselmeergebied waarbij het intrinsieke belang voor een goed functionerend ecosysteem leidend is;

Neemt deel aan acties dit ten doel hebben; Verzameld en verspreid wetenschappelijke kennis die correct is en deelt dat met het publiek via beschikbare media.

5) Verkenning van modellen hoe de Stichting rechten voor het IJsselmeergebied zou kunnen werken.

- A) Als traditionele stichting (nieuwsbrief, donateurs administratie)**
- B) Onder de koepel van Rechten van de Natuur (Heldere boodschap)**
- C) Als partner van Jonge Klimaat Beweging (De jongeren als fakkeldragers)**
- D) Als fusi partner met Stichting Rechten van de Natuur of met JKB**

A) Als traditionele stichting (nieuwsbrief, donateurs administratie)

We heffen de vereniging op en richten de stichting Rechten van het IJsselmeer op. Er moeten nieuwe bestuursleden gezocht worden. Daar zit het probleem. Het is lastig om een competente voorzitter uit het ledenbestand te vinden met affiniteit voor de juridische focus en tegelijk affiniteit met de inhoudelijk aspecten van het samenhangende ecosysteem inclusief aangrenzende landschap.

Aantrekkelijk voor nieuwe bestuurders is een goed werkende uitvoerend team van vrijwilligers of betaalde krachten. Dit team voert taken uit zoals communicatie & media, acquisitie & fondswerving, administrateur.

Ideaal: Een locatie waar drie medewerkers tegelijk samen aanwezig zijn.

Huur locatie voor 1 dag + 3 x loon zzp + reiskostenkosten

Vrijwilligers: Huur locatie voor 1 dag + 3 x 2100 Euro/jaar De 2100 is max in 2024 inclusief reiskosten

Virtueel bureau: 3x vrijwilligers 2100 Euro/jaar 8 uur/week Vrijwilligers max in 2024

Samenwerken met communicatie kanalen.

- **Andre Kuipers** nieuwsbrief: Korte berichten posten naar 500.000 volgers met link naar achtergrond info
- Stichting **Rechten van de Natuur** (zie onder) korte berichten met links naar achtergrond Info

Inhuren van project experts:

- **Het nieuwe geven:** voor korte projecten 3-6 maanden, 3.000 /jaar onbeperkt experts inhuren voor projecten: zoals web-site updaten, media campagne opzetten en mede uitvoeren, subsidie-aanvragen schrijven/begeleiden.

B) De Stichting Rechten van de Natuur : zie <https://rechtennatuur.nl/nieuws/>

Directeur: Jessica den Outer

Beschermvrouwe: Prinses Irene van Lippe Biesterveld

Doelstelling: Rechten van de Natuur in de Grondwet.

In 2023 is door Tjeerd de Groot van D66 gewerkt aan een initiatiefwetsvoorstel om het Waddengebied rechtspersoonlijkheid te geven. Hiertoe zouden ook grondrechten van de Natuur moeten worden opgenomen in grondwet. Ook Tweede Kamerlid Leonie Vestering van de Partij voor de Dieren ondersteunt dit en is een natuurberaad met experts en burgers gestart om hierover in gesprek te gaan. Er zijn in Nederland al verschillende initiatieven gestart en verwezenlijkt: Rechten voor bomen, Rechten voor de Maas, Rechten voor de Noordzee en Rechten voor de Waddenzee, Rechten voor de Scheldes. Wij zijn dan het vierde grote water. Gezien de huidige politieke constellatie en de EU afspraken over bescherming van Nature2000 gebieden, ligt hier een bestuurlijk dilemma. De insteek van deze optie is juridisch. De oprichters en adviseurs van deze stichting zijn juristen aan universiteiten of zelfstandig. Door het erkennen van de rechtspersoonlijkheid van een water, kunnen menselijke rechtspersonen het recht van de intrinsieke waarde van het IJsselmeer gebied juridisch verdedigen. Dus het herstel van het ecosysteem promoten.

Aansluiting betekent, de “Rechten van de natuur” achterban bij de achterban van het IJsselmeer te voegen om meer publiek te mobiliseren achter het recht op ecosysteemherstel van het IJsselmeergebied . Dit gebeurt voornamelijk digitaal via social media. Daarnaast, financieel en inhoudelijk bijdragen na rato in landelijke acties mbt natuurherstel vanuit het recht van grote wateren om een gezond ecosysteem te hebben. Onze historische kennis en netwerk over de ecologie en waterkwaliteit en omringende landschap van het IJsselmeer is daarin belangrijk.

De Stichting Rechten van de Natuur wil graag met ons samenwerken. Zij streven, net als wij, naar een fysiek bureau, met administratie, campagne organisatie, fondswerving en social-media beheer. Mogelijk is er een win-win situatie doordat wij beiden dit ambiëren en in de kosten en financiering (zoals subsidieaanvragen hiervoor) kunnen delen. Samenwerking ontstaat uit gedeelde behoefte om de stem van het IJsselmeer (ecosysteem herstel) op nationaal niveau en lokaal niveau te laten horen.

Jongereendag:

Omdat jongeren aanwas bij onze huidige vereniging een inhoudelijk en financieel kernprobleem is, hebben we als proef samengewerkt in een jongereendag. Hier werd met jongeren gediscussieerd over het belang van het IJsselmeer gebied als rechtspersoon. Waarom met jongeren? Omdat zij de generatie zijn die te maken heeft met de gevolgen van slecht beheer van Natura 2000 gebieden en de klimaat veranderingen. In het IJsselmeer komen veel effecten van de klimaatverandering bij elkaar: resultaat is het tekort aan goed schoon drinkwater. De resultaten en ervaringen presenteren we op de ALV van 15 maart .

C) Jonge Klimaat Beweging (De jongeren als fakkeldragers)

<https://www.jongeklimaatbeweging.nl/>

De Jonge Klimaatbeweging (ANBI) vertegenwoordigt de stem van jongeren in het klimaatdebat namens meer dan 63 diverse jongerenorganisaties. Door in gesprek te gaan met politici en campagnes te voeren proberen ze **klimaat- en duurzaamheidsbeleid** te beïnvloeden op nationaal niveau. De Jonge Klimaat Beweging heeft als jongeren vertegenwoordiging deelgenomen aan de Klimaattop in 2018 (Parijs). Als spin off hiervan is zij in Nederland erkent als de spreekbuis van 63 jongeren organisaties richting de politiek en beleid in Den Haag.

Interessant is hun bestuursmodel, dat volledig op jongeren (22-32 jaar studenten) is ingesteld. Alle taken van een bestuur en bureau worden ingevuld door werkgroepen van jongeren met een bestuurlijke ambitie vanuit de achterban van 63 aangesloten organisaties. Zij krijgen een leertraject met workshops ontwikkeld met Oxfam Novib. Zij doen dit 1 of 2 jaar naast hun studie/opleiding . Daarboven staat het bestuur bestaande uit 7 jongeren die doorschuiven vanuit de werkgroepen. Het bestuur wisselt in juli en de bestuursleden verplichten zich tot 1 jaar. De voorzitter en bestuurslid Politiek en beleid, brengen de stem van de jongeren naar Den Haag. Dit is een voltijds baan waarvoor een vergoeding wordt gegeven. De raad van Toezicht bestaat uit oud bestuursleden.

Impact van opwarming van het klimaat op het IJsselmeergebied

Klimaat probleem : teveel broeikasgassen in de lucht zoals CO2 en Methaan.

Effecten op het IJsselmeer:

Opwarming aarde → verschuiving van warme golfstromen naar het noorden → smelten poolkappen → stijging Noordzee → beperking spuien naar de Waddenzee → langer verblijf van Rijnwater → Meer vervuilde depositie.

Opwarming aarde → smelten Zwitserse gletsjers → verminderde aanvoer Rijn water → verhoging concentratie vervuiling uit Elzas en Ruhrgebied in het Rijn-IJsselwater → IJsselmeer meer vervuilde depositie

Verminderde water kwaliteit IJM → zwakkere populatie mossels → zwakkere populatie mossel etende vogels → afnemend broedsucces → afnemend aantallen.

Vermindering van CO₂ uitstoot → Alternatief voor fossiele energie → Energietransitie (windmolenparken en drijvende atollen → bouw gaat gepaard met diesel aangedreven bouwactiviteiten en lokale vertroebeling → zie boven + olie vervuiling.

Zie daarnaast ook de Watervisie van de JKB : https://www.jongeklimaatbeweging.nl/wp-content/uploads/2023/03/Jonge-Klimaatbeweging_watervisie_online.pdf

C) bestuurlijke fusie.

Dit wil zeggen dat het bestuur van twee of meer stichtingen, vaak Raad van Bestuur of directie genoemd, uit dezelfde personen gaat bestaan. Daarbij kan ervoor worden gekozen om de Raad van Toezicht van deze stichtingen eveneens uit dezelfde personen te laten bestaan. Juridisch gezien zijn er dan nog steeds verschillende stichtingen die bijvoorbeeld ieder als aparte werkgever optreden voor het personeel, maar feitelijk zijn het dezelfde personen die twee of meer petten op hebben en er zoveel mogelijk naar streven om besluiten te nemen die voor alle stichtingen hetzelfde zijn. Vaak is een bestuurlijke fusie de voorloper van een juridische fusie. Bestuurlijke fusies zijn bekend van scholen die daardoor administratieve werkzaamheden in een gezamenlijk bureau onderbrengen.

De voorzitter nodigt iedereen uit om op twee post-its, 2 zaken te benoemen die jezelf in 2035 gerealiseerd zou willen zien in het IJsselmeergebied. Vanuit deze gewilde toekomstbeelden kunnen we elkaar kunnen we mogelijk een wensbeeld formuleren. Een toekomst beeld dat niet alleen ons maar ook andere leden en buitenstaanders stimuleert om na te denken over de meest passende/begaanbare weg om dat te bereiken: in welke vorm (vereniging IJmV, stichting Rechten van IJsselmeer, coalitie, onderdeel van het BlauweHart of milieufederatie).

7) Waartoe Transitie? De volgende zaken zijn gerealiseerd in 2035:

In januari heeft de beleidsondersteunende werkgroep zich gebogen over de vraag wat willen we over 10 jaar bereiken? Hoe ziet de gewenste staat van het IJsselmeer eruit?

Gerangschikt in categorieën met de meeste onderwerpen boven aan.

Ecologisch verbetering

Er wordt veel onderzoek gedaan in Het IJsselmeergebied om de waterkwaliteit te verbeteren.

Er zijn moerasgebieden gebieden gecreëerd waar stikstof en vervuiling wordt vastgelegd en af gebroken.

Om uitspoeling van fosfaten en bestrijdingsmiddelen uit agrarische gebieden te verminderen zijn er voor de pompstations, dus binnendijks,

bezinkingsmoeressen/rietlanden aangelegd waar op natuurlijk wijze met geselecteerde planten fosfaten en stikstof wordt gemetaboliseerd

De ecologische kringlopen in de verschillende meren van het IJsselmeergebied zijn robuust geworden en vervullen een belangrijk zuiveringsfunctie als voortrap van de drinkwaterzuivering

De functie van Nationale regenton is helemaal geïmplementeerd en heeft bewezen dat hete droge zomers geen beperkingen opleveren in drinkwatergebruik en gewas besproeiing.

Langs de dijken ontstaan in het water met goede kwaliteit oevergebonden farms voor eetbare onderwaterplanten die tegelijk ook het water filteren.

Alle oevers zijn weer zacht gemaakt en er zijn op andere plekken vooroevers en achteroevers.

Het IJsselwater stroomt niet alleen naar de sluizen in de afsluitdijk maar ook via de Randmeren naar Amsterdam en het Markermeer en via vispassages in de Houtribdijk naar de Afsluitdijk met 2 vispassages naar de Waddenzee.

De Houtribdijk is op vier plaatsen voorzien van afsluitbare vistunnels

Stilstaand water is stromend water geworden

Dankzij de coalitie met agrariërs die willen verduurzamen zijn de meeste bedrijven achter de dijken nu biologisch dynamisch, en is de belasting op het binnen- en buitendijkse ecosysteem sterk afgenomen.

Juridische versterking voor de bescherming van het IJsselmeergebied

Het IJsselmeergebied is een rechtspersoon (Rechten van de natuur zijn opgenomen in de grondwet)

Het is duidelijk dat Maart 2025 de start was om het ecosysteem en de lange termijnwaarde van dit gebied krachtiger te verdedigen via Rechten van het IJsselmeer.

Er is een aparte eenheid ingesteld(bijvoorbeeld een rechtspersoon voor het IJsselmeergebied) binnen de ruimtelijke ordening.

De waterkwaliteit voldoet aan de EU normen. Nederland heeft het beste water van Europa.

Brede steun ontstond toen Waterkwaliteit en de bescherming van drinkwatervoorraden zowel bewoners als beleidsmakers aanspraken.

Elkaar versterken, Rechten van de Natuur in haar opbouwfase en met haar energie ondersteunen met de kennis van de inmiddels 'bejaarde actievoerders' van destijds, kan wel eens een goede dynamiek brengen.

Woningbouw en Planologie

Er worden alleen woningen gebouwd die passen in de omgeving (zie Noorwegen)

Cultuur historische kwaliteit van waterfrontsteden en dorpen zijn gewaarborgd.

Er is geen vliegveld in de IJsselmeren gebouwd.

Beleving landschap

Er worden in het IJsselmeer evenementen georganiseerd die veel mensen aanspreken: De mensen verzamelen zich massaal op de dijken met Oud en Nieuw te kijken naar een groots nationaal vuurwerk show met drones. Zo ook bij Noorderlicht en Maansverduistering

IJsselmeer blijft weids, zonder horizon vervuiling en met schoon water

Samenvatting

De meeste genoemde onderwerpen zijn in de categorie ecologische verbetering. Met een onderverdeling in **waterkwaliteit** voor natuur, burgers en agrariërs, en aanleg van **geschikte broed en paaiplaatsen** door diversiteit en ecologisch robuuste kringlopen met reducerend impact op stikstof en fosfaat concentraties.

Er is enerzijds support voor een vorm van politiek activisme via de Stichting Rechten van de Natuur om deze rechten in de grondwet verankert te krijgen van Jessica den Outer. Een ambitie met een lange adem.

Anderzijds is er support voor concrete en creatieve projecten om natuurherstel dichterbij te brengen. Sommige staan al jaren op het wensenlijstje van de IJsselmeervereniging. Dit beeld pleit voor doorgaan in de traditie van de IJsselmeervereniging.

Kiezen, we in afwachting van de grondwetherziening, om de stem van het IJsselmeergebied via een zelf benoemde rol van een voogd op ons te nemen, dan hoeft alleen de formulering van “opkomen voor de rechten van het IJsselmeer” in de doelstelling van de vereniging te worden opgenomen. In voorkomende gevallen (petitie, inspreken, zienswijzen en dergelijke) is het een gekozen format van een boodschap als “stem van het IJsselmeergebied”, waar natuurlijk een wetenschappelijke onderbouwing onder ligt: op basis van gedegen literatuur onderzoek van artikelen, rapporten die aanhaken bij juridisch concepten zoals **Zorgplicht** van de Staat als beheerder van het IJsselmeergebied. Of **Intrinsieke waarde van de natuur** in de nieuwe Omgevingswet die dan handen en voeten kan krijgen in onderbouwd ecosysteem herstel beleid. Hiervoor is samenwerking (Coalitie) met onafhankelijke waterecologen bij de UvA/VU, Wageningen universiteit en Van Hall HBO in Leeuwarden nodig. Op deze inhoudelijke wijze kan politieke druk uitgeoefend worden op de juiste keuzes in het provinciale en Nationale beleid.

Vanuit deze streef beelden voor 2025 is er ter discussie gekomen of het verengingsmodel of het stichtingsmodel het best past bij de doelen die de deelnemers benoemden. Een voordeel (maar ook een extra taak) van een vereniging zijn de vaste inkomsten uit lidmaatschappen waaruit bijvoorbeeld jaarboeken, excursies en lezingen kunnen worden georganiseerd voor ledenbinding. Bij de donateurs is de gunfactor onzeker en afhankelijk van het gevoerde beleid en de koopkracht. In ons geval zorgt de ouderdom van onze leden voor een natuurlijke gestage daling. Veel grote belangenorganisatie hebben een Stichting voor de fondswerving en een “Vrienden van..... Vereniging” voor ledenwerving als vast inkomen.

8) Voor- nadelen van bestuursmodellen (Geel bij omzetting rechtsvorm)

	Stichting Rechten van het IJsselmeer	IJsselmeervereniging	Stichting → Fusi Ondergebracht bij een andere stichting
volgorde	Liquidatie vereniging KvK Oprichting stichting KvK	Bij besluit opheffing zit de kas op slot. Er zijn geen leden meer. Liquidatie commissie stopt alle abonnementen op website etc. Batig saldo gaat naar een ANBI met vergelijkbare gelijke doelstelling . Nieuwe stichting op eigen middelen financieren.	Blijft in naam bestaan, en in acties
	Of een 1 actie: Besluit van omzetting rechtsvorm . Aanpassen Statuten	Het zittend bestuur met alle archieven abonnementen . wordt het nieuwe bestuur van de stichting .	Batig saldo gescheiden van de ontvangende organisatie
Financieel	Vereffening → bestemming batig saldo naar vergelijkbare ANBI		Batig saldo gescheiden van de ontvangende organisatie
Inkomsten	Donaties + subsidies, leden → donateurs	Lidmaatschapsgelden+ donaties	Donaties + subsidies, leden → donateurs
Bestuur	Voorzitter, penningmeester secretaris, + Raad van Advies (onafhankelijk) + adviseurs (niet uitvoerend)	Voorzitter, penningmeester, secretaris Het bestuur van de vereniging komt uit de leden. Dit kan problemen opleveren bij opvolging.	Fusie van zeggenschap. Alleen tussen 2 stichtingen of tussen 2 verenigingen. De naam en doelstellingen blijven bestaan. los van elkaar bestaan.
Bestuursmodel	One-Tire of bestuur + Adviesraad Accountant	Bestuur + Leden ALV, Kascommissie	Afhankelijk van rechtsvorm
Beleidsvorming	In het bestuur	Bestuur. ALV is klankbord	Afhankelijk van de rechtsvorm
Positief	“Rechten van” is een groeiende beweging Verjonging: Sluit aan bij jongeren die zich niet willen vastleggen, veel gebruik van sociale media en een website met meldingen van nieuwe “rechten van”	Behalve nieuwe bestuursleden, hoeven we niet veel te veranderen.	Prettig voor nieuw bestuursleden om mee te liften op infrastructuur, zoals webmaster en administratieve ondersteuning.
Negatief	Support en communicatie van de koepel Rechten van de natuur is moeizaam	Verjonging en aansluiting bij sociale media moet structureel anders.	Risico op intern conflict

